

MAGYAR GERONTOLÓGIA

15. ÉVFOLYAM KONFERENCIA KÜLÖNSZÁM

2023. 15. évf. Konferencia Különszám

On-line verzió: ISSN 2062-3690

[www.https://ojs.lib.unideb.hu/gerontologia](https://ojs.lib.unideb.hu/gerontologia)

„Női karrier korhatár nélkül”/5

Beszámoló a Magyar Női Karrierfejlesztési Szövetség (MNKSZ) Szekciójában
elhangzott előadásokról

Innovatív módszertani fejlesztések a demenciával élők és hozzátartozóik támogatásában

Busi Zoltán

Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet

Kulcsszavak: demencia, demencia tanácsadó, családi gondozó, pilot program, pályázat

A demencia napjainkra népegészségügyi prioritássá vált, az egyik legnagyobb kihívás a társadalmak számára. Hazánkban közel 250 ezer ember él demenciával, az érintettek száma a hozzátartozókkal együtt meghaladhatja az 1 millió főt, ez a teljes magyar lakosság 10%-át jelenti.

Az esetek közel 70%-a hátterében az Alzheimer kór áll, melynek jelenleg nincs hatékony gyógyszeres kezelése. A kórlefordulás hosszú, 10-15 év.

Rendkívül hiányos az egyén és a társadalom releváns ismerete a témában, az idősödő személyek/ családok nem készülnek tudatosan arra, hogy érintetté válhatnak.

A gondozó családok gyakran magukra maradnak, hiszen nincs megfelelő szolgáltatási kínálat és támogatói háttér, a szakemberek ismeretei bővítésre szorulnak. Fokozottan jelentkezik tehát az igény az idősellátás fejlesztésére, hatékony módszerek alkalmazására.

Az érintettek életminőségének megőrzése érdekében a korai felismerés elősegítése és a diagnózist követő támogatása a szociális szolgáltatók és az intézmények módszertani támogatásával, valamint innovatív komplex gondoskodási modell kialakításával egyaránt fontos.

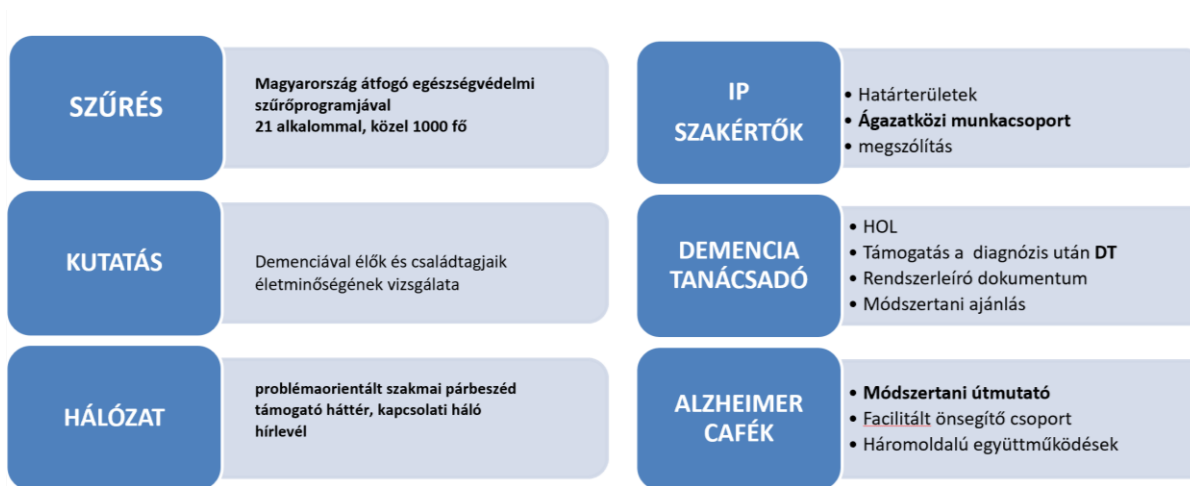
Szemléletváltás és tudásbővítés a korszerű, az érintettek megalégedésére végzett és fenntartható demencia gondozás alapfeltételei. Ehhez a pályázat keretei több oldalról is jó támogatást adtak.

A fenti célok elérésében a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet, mint konzorcium vezető három konzorciumi partnerével közösen valósította meg az EFOP-1.9.4-VEKOP-16-2016-00001 azonosító számú „A szociális ágazat módszertani és információs rendszereinek megújítása” európai uniós forrásból megvalósult kiemelt projektet az elmúlt években.

Közvetlen célcsoportunk a szakemberek és a demenciával élő személyekről gondoskodó hozzátartozók voltak. A szakemberek körébe ágazatközi együttműködés keretei között nemcsak a szűken vett szociális szakmát, hanem az egészségügyi és egyéb kapcsolódó területeket is megszólítottuk, bevontuk. Ily módon a projekt közvetett célcsoportja a demenciával élő személyek köre, hiszen a fenti célcsoportok tudásbővítése az ő életminőségük javítását szolgálja. A társadalmi figyelemfelhívás és szemléletformálás révén pedig valójában az egész társadalom közvetett célcsoportként jelenik meg. A kiemelt projekt a hozzátartozók a szakemberek és az ágazatközi együttműködés erősítése érdekében az alábbi tevékenységeket valósította meg.

1. Szakemberek szakmatámogató hálózata
 - a. Jó gyakorlatok gyűjtése
 - b. Szűrés
1. Hozzátartozói támogatás, társadalmi érzékenyítés
 - a. Alzheimer Cafék módszertani támogatása
2. Ágazatközi interprofesszionális munkacsoport létrehozása
 - a. Demencia tanácsadó javaslat és pilot program lebonyolítása

A projekt során az alábbi (1. ábra) tevékenység struktúráját alakítottuk ki, a minél hatékonyabb feladatmegvalósítás érdekében.

1. ábra: A demencia alprojekt tevékenység struktúrája

(Forrás: <https://nszi.hu/projektek/lezarult-europai-unios-projektek/efop-194-vekop-16-2016-00001>)

Szakértői hálózat időügyi szakemberek számára

A demenciával élő személyek ellátását végző szakemberek szakmatámogató hálózata az idősellátás országos hálózatoként működött a projekt ideje alatt 7 fő regionális koordinátor és 20 fő megyei hálózati szakértővel, akik az idősek számára biztosított személyes gondoskodást nyújtó szociális alapszolgáltatásokat és szakellátásokat képviselték. Megvalósult a szakemberek felkészítése a demenciával élő betegről való gondoskodásra, a szakmaközi és ágazatközi együttműködésre. Folyamatos volt a háttértámogatásuk műhelymunkák, offline és online találkozók révén.

Kulcsfontosságú volt a szakemberek személyes kapcsolatainak megerősítése, szakmai műhelyek szervezése regionális vagy igény szerint megyei szinten - ugyanakkor az online eszközök tudatos használata, a levelezőlista és a Hírlevél a közbejött pandémia idején is fenntartotta a működést. Ez az időszak megerősítette, milyen fontos a gyors információáramlás és az intézmények/ szakemberek tudásmegosztása.

A hálózati szakértők munkacsoportja részt vett az Alzheimer/Memória Cafék létrehozását és működtetését támogató útmutató elkészítésében¹ valamint a települési önkormányzatokkal való együttműködések megalapozásában.

¹ https://szocialisportal.hu/wp-content/uploads/2021/06/AC_utmutato.pdf

Magyarország átfogó egészségvédelmi szűrőprogramja

Európai Unió irányelvek alapján, az Európai Unió Regionális Fejlesztési Alap támogatásával a Magyar Orvostársaságok és Egyesületek Szövetsége (MOTESZ) által koordinált szív- és érrendszeri megbetegedések megelőzésének és gyógyításának Nemzeti Programjával konszenzusos együttműködésével valósult meg.

A szűrőkamion nyílt lakossági eseményein jelentünk meg szakemberekkel, a memóriavizsgálatot a 60 év felettiak számára kajaánlva.

Az egyes helyszíneken 2-2- fő, szociális munkás, pszichológus, diplomás ápoló, demencia gondozó végzettségű, korábban már kliensekkel és demenciával is tapasztalatot szerzett kolléga részmunkaidőben látta el a feladatot.

2019 és 2021 között az ország különböző településein mindösszesen 1000 vizsgálat történt. Az adatok feldolgozásához részben a kamionba való beléptetéshez használt egészségkönyvet, másrészt saját online kezelhető adatbázisunkat vettük igénybe- ezeket az adatokat egymásnak megfeleltetve.

Az elemzés során vizsgáltuk az életmód tényezőit, illetve ismert rizikófaktorok összefüggéseit.²

A projekt keretében lezajlott kutatás³ alátámasztotta hogy összességében a legnagyobb igény információra és az otthoni gondozást támogató szolgáltatásokra van. A kutatás eredménye megerősítette azt a hipotézist, hogy a működő, elérhető szolgáltatások köre is kevésbé ismert a gondozó családok körében.

Az ágazatközi munkacsoportban a szociális és egészségügyi szakemberek mellett jogász, jogvédő és rendvédelmi szakemberek vettek részt. A szakemberek interprofesszionális együttműködése hozzájárulhat a különböző szakmaterületek fejlődéséhez/megújulásához, a szolgáltatások újradefiniálásához. Kidolgoztak egy olyan pilot programot, amely segíti a meglévő ellátások közötti eligazodást, életviteli tanácsadást, információt jelent a diagnózissal szembesülő érintetteknek.

Demencia tanácsadó pilot program

Budapesten Zuglóban és Belváros-Lipótvárosban, Győrben, Pécsen, Miskolcon, Biatorbágyon, Hajdúböszörményben és Szamossályiban 2-2 szociális szakember részvételével zajlott a fél éves pilot program.

² A demencia kockázata -összefoglaló a Magyarország átfogó egészségügyi szűrőprogramjával együttműködésben megvalósult memóriaszűrés tapasztalatairól 2019-2021

³ <http://szocpoltukor.hu/wp-content/uploads/2021/06/Szoctukor-2021-1-2-szam-WEBRE.pdf>

A pandémia a személyes találkozásokat megnehezítette, a pilot program mégis egyértelműen alátámasztotta, hogy a tanácsadásra szükség van, az ellátórendszerek közötti eligazodást, információt és szakmai támaszt jelent az érintetteknek. Az esetek közel felében nem maga a beteg, hanem hozzátartozó fordult a tanácsadókhoz – és az is kiderült, hogy az érintettek a meglévő szolgáltatások tekintetében is tájékozatlanok, nem veszik igénybe a meglévő lehetőségeket (pl. nappali ellátás) sem. A megkeresések indoka elsősorban információkérés, illetve életviteli tanácsadás volt.⁴

A pilot program sikere igazolta, szükséges, hogy legyenek olyan demencia tanácsadók, akiket a családi gondozók bármikor megkereshetnek, ha valamilyen kérdésük, problémájuk van.

A szerző:

Busi Zoltán

Szakmai vezető, EFOP-1.9.4 projekt

Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet

⁴ A demencia tanácsadó munkatársak szerepe és feladatai - döntéselőkészítő szakmai javaslat